

וטהר לבנו

זיכרונות וזיכרונות

וילך

הדפסת עלון "וילך"

לרפואת

קורל חנה בת ורד שרה

רפואת הגוף והנפש

ויהי רצון שתשתחרר במהרה מבית החולים "שיבא"
ותכנס לחופה ולחיים טובים אמן.

הספר "וטהר לבנו"

רבים זכו וקנו את הספר הקדוש

באשדוד - ברחוב רבא 9/16 ובבני ברק - בתיאום

קדימה "הכנס ברכה לביחך" - ב 80 ש"ב כ"ב 1300 עמודים

זכור!!! ספר זה קיבל את ברכתו החמה והסכמה חתומה של
מנן שר התורה רבי חיים קנייבסקי שליט"א

לקניית הספר ולקבלת אלוני 106855@gmail.com 0527120333 יוחנן ריינר

!!! גם אתה חייב לקנות את הספר!!!

****חידוש עצום וחיוק אדיר לשבת ולנשמה**

הפצת הספר

ירושלים: הרה"ג רב פסח ריינר - כותל המערבי - והעיר העתיקה - וברחוב סולם יעקב בנין 6
דירה 65 רמות א': 0533125656 ביתר הר' יעקב זרביב: רחוב הרב ש"ך 55/4 טל 025836041
קרית ספר: משפחת גריינימן רחוב משך חכמה 58 בין השעות 20:22:00 טלפון 08-9742292
אשקלון הרב אברהם ניסן גוטשטיין רחוב ש"י עגנון 14 לתאם 0527632864 בית שמש הר'
רפאל זרביב רחוב נחל אוריה 3/12 טלפון 0504150477 עפולה והעמקים - משפחת סיבוני:
מושב מדרך עוז משק 6 דואר נע מגידו מיקוד 19235 טלפון 0506272698 טבריה - משפחת
נקאש: גולדה מאיר א11/3 טבריה טלפון 0506273708

בית שאן - משפחת ג'רפי: שכונת קרית רבין. 480/1 בית שאן טלפון 0505064106,

חיפה אברהם רחוב העצמאות 39 טלפון: 0507670748

ובחנויות הספרים שבהפצת האחים גיטלר.

בלונדון אצל אלפר - טלפון: 2088000955 Fairholt Rd 8, London N16 5HW

ובחנויות הספרים המובחרים באירופה - לבקש מהמוכר שיזמינו מהמפיץ ליהמן

אפשר להשיג את הספרים באשקלון - ובקרית גת ועוד ערים, בתיאום
עם הרב יוסף ברקו שליט"א 0542831575

וטהר לבנו - וילך

ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית

רש"י בפרשת כי תבוא פרק כ"ט "עד היום הזה" כתב: שמעתי שאותו היום שנתן משה ספר התורה לבני לוי, כמו שכתוב לקמן ל"א, ט' "ויתנה אל הכהנים בני לוי", באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו, משה רבינו אף אנו עמדנו בסיני וקבלנו את התורה ונתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עליה, ויאמרו לנו יום מחר לא לכם נתנה, לנו נתנה. ושמוח משה על הדבר, ועל זאת אמר להם היום הזה נהיית לעם וגו' (לעיל כ"ז, ט), היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום.

על אותה נתינה, והיות ומשה רבינו נתן לשבט לוי למסור לכהנים ועם ישראל לא היו בתהליך המסירה לכן נפגעו ובאו בטענות, ולכן יתכן וכמוכח קצת בפסוק זה, שמושה חזר ומסרה לזקני ישראל.

שוב ראיתי כדברי בספר **משכיל לדוד**, ואכן מכאן למד **הספורנו** שכך הדבר הוא **בהקהל**, וכפי שנכתב במשנה חזן הכנסת- ישראל נותן לראש הכנסת וראש הכנסת לסגן וסגן לכהן גדול וכהן גדול למלך.

אבל עדיין זה לא עונה על השאלות הנוספות, ולכן נראה לתרץ שאכן הקנאה של עם ישראל הייתה דווקא בגלל שבט לוי לא קיבלו לעצמם ספר ככל השבטים, אלא את הספר שלהם שמו בצד הארון, וזה גרם לקנאה של השבטים בשבט לוי.

כי הם טענו למשה רבינו וכי מדוע אנחנו זקוקים לספר תורה זמין, ואילו שבט לוי לא זקוקים לספר תורה זמין, שהרי הספר שלהם היה מונח צמוד לארון הברית ולא יכלו להשתמש בו כרצונם וללמוד ממנו.

זה עורר קנאה, כי זה מראה ומוכיח שלשבט לוי התורה מונחת בראש יותר משאר השבטים, וזה הראה שכביכול הלויים קיבלו את התורה יותר חזק וביותר עוצמה משאר השבטים, שלכן הלויים לא צריכים את הספר תורה זמין.

ובפרט השבטים התקנאו בכך שהתורה מדגישה שהלויים הם **"נושאי הארון"**, ולכאורה קשה שהרי הארון נשא אותם ולא הם נשאו את הארון?? אלא שבמשך כל הגלות במצרים הם נשאו את ארון הקודש, כי הם השבט היחיד שלמד תורה כל שנות גלות מצרים, ולא פלא שהם זכו והארון נושא אותם, והתורה שלהם צמודה לארון הברית שהם נשאו בעבר והוא נושא אותם מעתה.

על כן עם ישראל בכה למשה וכי אנחנו לא קיבלנו את התורה כמוהם?? ואנחנו רועדים מפחד שמא ביום מהימים שבט לוי יגידו לנו שאנחנו לא קיבלנו את התורה רק הם.

ולכן שמח משה שגם עם ישראל משתוקק להיות מחובר לתורה כמו שבט לוי, ושיש להם קנאת סופרים, ודאגתם שגם הדורות הבאים אחריהם יהיו מחוברים לתורה לנצח.

והדברים קשים לכאורה, וכי ללויים נתנה, הרי מפורש שלכהנים נתנה, ואם כן גם הלויים יבואו בטענה מדוע השלטת את הכהנים עליה??

ואם נרצה לענות שמושה נתן את הספר תורה לכל שבט לוי וכמו שכתוב בהמשך **"ויהי ככלות משה לכתב את דברי התורה הזאת על ספר עד תמם, ויצו משה את הלויים נשאי ארון ברית ה' לאמר: לקח את ספר התורה הזה ושמתם אתו מצד ארון ברית השם"**,

הרי המפרשים מסבירים שבוודאי הכוונה לכהנים ולא ללויים, כי רק לכהנים מותר לגשת לארון ברית ה' כשהוא גלוי ולהניח בצדו דברים, ואילו ללויים מותר לגשת אליו רק בעת משא המחנות ורק כאשר הארון מכוסה ב 3 כיסויים.

ועוד יש כאן שאלות רבות נוספות בעניין זה, כי אם הכוונה רק לכהנים, מדוע היה חשוב להזכיר שהם בני לוי??

והנה גם בספר **יהושע** פרק ג' כתוב מפורש **"הכהנים הלויים נושאים אותו - את הארון"**, ושם בהמשך הפסוקים מפורש שרק הכהנים נשאו אותו, ובכל זאת הכהנים מכונים גם ללויים, ושוב צריך עיון לשם מה הוזכר זאת שם??

וגם מה הקשר להזכיר כאן שהלויים הם נושאי הארון?? ואולי גם כאן הכוונה רק לכהנים, כי אכן הכהנים הם אלו שנשאו את הארון כשעברו את הירדן בתחילת כיבוש הארץ, ולכן התואר **"נושאי הארון"** מתאים גם לכהנים, אבל בכל זאת מה היה נחוץ להזכיר כאן בעת נתינת ספר התורה לתתו בצד הארון את העניין של נושאי הארון??

ובכלל יש לתמוה, שהרי כתוב שביום האחרון משה כתב 13 ספרי תורה בדרך נס, וחילק ספר לכל שבט, ואת הספר ה-13 נתן לכהנים לשים בצד הארון, אם כן יוצא שכל השבטים קיבלו ספר ואילו דווקא שבט לוי לא קיבלו, ואם כן דווקא שבטו של משה - שבט לוי שלא קיבלו ספר, רק הם היו אמורים להתלונן??

ובתחילה הייתי סבור לחדש כאן ולתרץ חלק מהשאלות, שמושה מסר את התורה ללויים שהם ימסרו אותה לכהנים, וזה מתאים לשיטות במפרשים ששני הפסוקים מדברים

ויתנה אל הכהנים בני לוי - מה נשתנה מטענות קרח?? - המשך

באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו: משה רבינו, אף אנו עמדנו בסיני וקבלנו את התורה ונתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עליה, ויאמרו לנו יום מחר לא לכם נתנה, לנו נתנה. ושמוח משה על הדבר - רש"י לעיל.

שמבני בניו יצא שמואל ששקול כמשה ואהרן, וגם ראה שיצאו ממנו לויים המשוררים בבית המקדש שהיו צדיקים גדולים, אז להם הוא לא דאג ולא היה צורך כל כך לדאוג, **רק לעצמו ולכבודו דאג!!!**

ואדרבה קרח השתמש בגדלות ובצדקות צאצאיו - לרעה, ללכת בכוחם הגדול נגד משה רבינו, ולכן עליו ועל חברותו שדאגו לכבוד עצמם יצא קצפו של משה.

אבל כאמור כאן, עם ישראל כל דאגתם הייתה לא לכבוד עצמם, אלא לדורות הבאים!!! שיהיו מחוברים לתורה,

וכאן הבן שואל, וכי מדוע משה התלהב מטענתם ושמו מדבריהם, ואילו על קורח שטען **"כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על עדת השם"**, משה תקף אותם בטענה **"רב לכם בני לוי"!!!** הרי גם כאן טענו טענות דומות - וכי רק בני לוי קיבלו את התורה, גם אנחנו קיבלנו??

אלא נראה שכאן נמדדו לפי סיוס דבריהם, שבסיוס דבריהם הם גילו שדאגתם הייתה עבור הדורות הבאים, ואילו קורח לא דאג לדורות הבאים, כי אדרבה הוא ראה

וטהר לבנו - וילך

זאת אומרת שאכן גם עם ישראל התחברו לתורה באמת, כמו שבט לוי שהיו מחוברים לתורה מאז ולתמיד כי מעולם לא הפסיקו ממנה.

וזה ממש שימח את משה רבינו, הנה סוף סוף עם ישראל חפץ בתורה באמת ובתמים, שכבר דואג לדורות הבאים שלא ינשלו מדרך התורה חלילה.

ללמדנו שכן אדם חייב לדאוג על עתידו הרוחני, וגם של הדורות הבאים, רק כך יצליח להתעלות ולהציל את הדורות הבאים אחריו לשמור שלא יהיו להם מפריעים ברוחניות חלילה, וגם בדברים שברגש אפילו בבחינת דק שבדק גם כן עלינו להתעמק איזה השלכות עלולות לצאת מהם, בין לו ובין לכל צאצאיו, ודאגה זו מאוד משמחת את בורא עולם, כי זה מראה יראת שמים אמתית ואהבה אמתית לבורא עולם.

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת – ולמדה את בני ישראל שימה בניהם

אותו לגורים באכזריות!! ככה הפחד לא ייתן לו אפשרות לעצור.

ולכן הקללות והאימים מהקללות והברית זה מחזק לנו את היציבות, ולכן השירה הזו היא עיקר ספר תורה, לכן שימה בניהם, כי זה משלים את עבודת השם בשלימות.

אבל עדיין קשה שלמה את הקללות של פרשת כי תבוא לא קוראים כשירה??? הרי זה גם מחזק אותנו שלא נחטא??

אכן לאחר מחשבה התחדש לי הרבה יותר מכך, שהיה קשה לי מאוד, מדוע כתוב שאם אחרי כל הצרות נחזור בתשובה אז בורא עולם ייתן את כל הקללות על אויביו **דברים** ל' ז', **ולכאורה קשה** וכי זה המשקל הראוי?? הרי המשקל הראוי לכאורה שיהיה לנו ההיפך מהקללות!!! דהיינו שיהיה לנו ברכות בקיצוניות, כמו שהקללות היו כביכול בקיצוניות??

אלא 2 תירוצים בדבר, א. שכשחוזרים מתוך פחד ולחץ זו תשובה לא מושלמת אלא מתוך עונש, ולכן החטאים שנעשו במזיד לא נהפכים לזכויות אלא לשוגג, לכן לא זכינו לקבל את ההיפך, אבל בורא עולם בטובו הגדול לפחות נוקם כך שנותן את כל הקללות באויביו.

ב. שאם אכן חזרנו בתשובה שלימה, וכפי שכתבתי בפרשת כי תבוא שהקללות מסתיימות ב"ונמכרתם ואין קונה", שזה בעצם נחמה, כי הבן אדם ירגיש כל כך מושפל וכל כך דחוי וסמרטוט שאפילו בתור עבד אף אחד לא רוצה אותו, ואף אחד לא סובל אותו כי הוא מאוס ומגעיל, ובשפל מדרגה זה וכשהוא בתחתית שבתחתית הוא יתעורר ויזכור שיש אחד שלמרות הכל לא נגעל ממנו ולא מואס בו.

ואז הוא בבכיות ובתחנונים חוזר לאבא, ויבכה: אבא איך עזבתי אותך!! ועכשיו אני לבד לבד למטה למטה, אני כאפס וכמינוס דחוי ומגעיל, אבל רק אתה אוהב אותי ומקבל אותי חזרה, וזה העידוד הגדול ביותר שנתעורר בעצמנו לשוב בתשובה שלימה, וזה הסיום המושלם לקללות שנחזור בתשובה מעצמנו מתוך אהבת הבורא יתברך אלינו ואנחנו אליו, כי אין לנו עוד אהבה מלבדו.

ועל כן דווקא שירה זו המתמצתת את רעיון הקללות בלי פירוט רחב כפרשת כי תבוא, וגם כפי שאכתוב בפרשת האזינו יש בו בשורת הגאולה השלימה, חשוב וחובה לשים בפי כל יהודי שידע אותה ישר והפוך, וגם שידע שהקללות הן קיצוניות.

אבל הברכות הן עוד יותר קיצוניות, רק שהקללות הקיצוניות הן ברות המחשה בעולם הזה ולכן מזכירים אותן בהרחבה בפרשת כי תבוא, מה שאין כן הברכות הקיצוניות אינן ברות המחשה בעולם הזה, אבל יש ברכה ששייכת גם בעולם הזה, שנוכח לשמוע בקול השם ולהתקרב לאבינו, וכפי שהתפלל דוד המלך "אחת שאלתי – אותה אבקש, שבתני בבית ה' כל ימי חיי לחזור בנועם ה' ולבקר בהיכלו" אמן ואמן.

כתב הרמב"ם בהלכות ס"ת "כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו", **והדברים תמוהים** וכי לזו פרשת "האזינו" יקרא שירה?? הרי זו קינה על צרות ורעות שימצא לעם ישראל כשיעשו הרע בעיני השם, עם תוכחות קשות מאוד!!! ואם כן נקרא זה שירה??

"ולמדה ושימה בניהם"!!! הרי את הקללות שבכי - תבוא לא מעלים לקריאה אלא נותנים לבעל קורא אז מדוע את השירה הזאת הקשה מאוד קוראים שוב ושוב - "שימה בניהם"??? **ועוד** איך ייתכן שזה עיקר ספר התורה???

ותשובה ראשונה אפשר לענות בפשטות, שכמו שהתורה אומרת לאחר כל הקללות של "כי תבוא" וכפי שמשמע מדברי רש"י: "אתם נצבים", שנצבים זה עמידה יציבה.

ואיך אכן מקבלים עמידה יציבה ביהדות בלי רעידות ונפילות?? **התשובה:** על ידי שילוב של כל הכוחות ביחד, יראת הרוממות ואהבת השם המשולבת עם יראת העונש יחד, ובנוסף לאלו גם שבועה וברית – שזו המחויבות האישית לקיים הבטחה חמורה, ואכן כל זה ביחד באופן קבוע ותמידי נותנים יציבות.

כי גם אדם קדוש וטהור הדבוק בבורא עולם מתוך אהבה, חייב גם שיהיה לו פחד מהגיהנום ומהקללות, כי לא מספיק תחרות שמי שיסיים את כל המסלול הקשה יקבל מיליון דולר, וגם לא מספיק שירוך בגלל שהוא אוהב לרוץ.

כי לפעמים מחמת הקושי הגדול, יש שינשרו ויוותרו על הפרס וגם יוותרו על אהבתם לרוץ, אלא צריך שילוב גם של כלב עז פנים שרודף אחרי מי שמתעכב ועוצר וקורע

וממילא הכל נהפך לזכויות, ואם כן אכן מגיע שכר ההיפך מהקללות, ברכות בקיצוניות, אבל ברכות בקיצוניות כזו אינן בנמצא ולא שייך בעולם הזה, כי הכל יחשב ככסף קטן לעומת השכר שבורא עולם ייתן לנו בעולם הבא!!!

דק לפחות כראיה והוכחה לכך שהבורא קיבל את תשובתנו בשלימות, נראה וניווכח כאשר האויבים שלנו יקבלו את כל הקללות על ראשם, ועצם הדבר שהשכר לא נקבל כאן בעולם זה משמש כעוד הוכחה וראיה שיש עולם הבא.

ולכן זה נחשב לשירה, כי ברגע שעם ישראל אוהב את בורא עולם אזי כמה שיש יותר קללות וביטויים קשים, הם נהפכים לברכות עוד יותר טובות בקיצוניות טובה.

וטהר לבנו - וילך

לכן בעת ניסיון, זכור נזכור להיות "נצבים" חזקים, כי עוד קודם הניסיון השתמשנו בכל הכלים ובכל היראות ובכל האהבות לעבוד את בורא עולם ולא רק בכלי ובדרך אחד, ויהי רצון שנזכה לעבוד את בורא עולם או וצאצאינו בשמחה ובשלימות כראוי, ושלא נפחד מהקללות אלא מהעבירות!!! ושנכיר את הקללות רק מתוך הכתוב בתורה ולא במציאות חלילה, אלא רק בשביל חיזוק היראת שמים, ולדעת את עומק השכר האין סופי שנקבל בקרוב ממש אמן ואמן.

וילך משה

לא כדרכו מימים ימימה שבאו אליו, אלא הוא הלך אליהם והתמסר עוד יותר אליהם.

וייתכן שאמר להם: "איני יכול לצאת ולבוא", אין לי שערי חכמה, אבל אני מתאמץ בלי שערי החכמה לתת לכם מוסר וברכות וכל מה שעדיין אני יכול לתרום לקידום עם ישראל.

ואכן זכה משה רבינו שלמרות שנסתלקו ממנו שערי חכמה, בכל זאת הוא התנבא את שירת האזינו ברוח הקודש שהיא עיקר ספר תורה, (וגם בגלל שהתאמץ בה גם בלי שערי החכמה שעברו ליהושע), וגם את הברכות שבירכם לפני מותו.

וגם זכה משה רבינו לתת עוד 2 מצוות למרות מצבו, הן מצוות הקהל בסוף שמיטה, ומצוות כתיבת ספר תורה.

באותו יום שנפטר משה רבינו הוא התפלל שחרית ומנחה שזה היה חלק ממנין 515 תפילות "ואתחנן" ע"פ הפני יהושע ברכות ל"ב, והספיק בנס לכתוב 13 ספרי תורה, וגם להקהיל את עם ישראל ולהגיד להם את פרשת נצבים והקהל וגם את שירת האזינו וגם את הברכות שברך לפני מותו, ויש דעות שכל הפרשיות האחרונות היו ביום מותו.

בקיצור, זה היה מועט המחזיק את המרובה, ובכל זאת "וילך משה" הוא בעצמו הלך לדבר לעם ישראל, כי משה רבינו התאמץ לעשות עוד ועוד מצוות ולא חיכה להם שיבואו עד אליו.

ועוד נקודה חשובה, למרות שבאותו יום נסתלקו ממנו שערי חכמה ומסורת, בכל זאת משה רבינו התאמץ לתת לעם ישראל בכל יכולתו את כל כולו גם בלי שערי חכמה ומסורת, לכן כתוב "וילך משה", שמשה הלך לקראתם,

בן מאה ועשרים שנה אנכי היום – לא אוכל לצאת ולבוא

מה אמר לך הדבור, אמר לו: כשהיה הדבור נגלה עליך יודע הייתי מה היה מדבר עמך?? אותה שעה התחיל משה צוח ואמר מאה מיתות ולא קנאה אחת.

ונראה שהקנאה של משה לא הייתה מכך שיהושע הוא המנהיג והוא עם שערי החכמה והוא בעל רוח הקודש, כי מחמת ענוותנותו באמת זה לא הפריע לו בכלל, אלא למשה כאב שעד היום הוא שותה מידי בצמא את דברי בורא עולם, ועכשיו תלמידו קיבל והתורה והחידוש ניתן בעולם ואילו הוא חייב להמתין, את זה הוא לא היה יכול לסבול.

ושוב לא הכבוד היה אכפת למשה רבינו אלא הצמאון לדבר השם, כי רגע בלי חידוש זה גרוע ממוות למשה רבינו.

ובאמת ייתכן שמה שנסתלקו ממשה שערי החכמה והמסורת זה לא בכדי שמשה לא יפגע מיהושע, כי אכן אין עניו יותר ממשה רבינו, אלא זה לא כבוד התורה כי זה בזיון כבוד התורה שמשה רבינו בשיא כוחו הרוחני לא ילמד תלמידים ובמקומו ילמד תלמידו, ודבר זה לא מתאים לציבור ולעם, וזה בזיון לכבוד התורה הכללי, ולא מחמת הביזיון של כבודו האישי של משה רבינו.

ואולי זו כוונת לשונו של הרמב"ן שנסתלקו ממשה מעינות החכמה כדי "שלא ידאג לתת גדולה ליהושע בפניו", ולא כתוב פשוט שלא לפגוע בכבוד משה, כי כאן לא היה דאגה לפגיעה בכבודו, אלא חשש פגיעה בכבוד התורה הכללי, שבפניו של משה בשיא כוחו ההנהגה תעבור ליהושע.

הרמב"ן כתב, רבותינו למדו מכאן שנסתמו ממנו מעיינות חכמה, וזה היה מעשה נס שלא ידאגו לתת גדולה ליהושע בפניו.

ולכאורה הכוונה שמשה רבינו לא יפגע שריבונו של עולם מדבר עם יהושע ולא אתו, וגם שלא יפגע שיהושע הוא זה שמלמד בבית מדרש ולא הוא – משה רבינו, כי הוא מבין בעצמו שאין לו את הכוחות שהיו לו קודם.

וזה פחות פוגע מאם היו נותנים את ההנהגה ליהושע כאשר למשה יש עדיין את אותם כוחות ואותם שערי חכמה שהיו לו קודם, כי אז הוא יחוש בחוסר נעימות, שאנשים יתמהו מדוע הוא לא ממשיך להנהיג כבעבר, הרי כוחו עמו???

אבל זה עדיין דבר שאינו מובן, שהרי משה רבינו היה העניו מכל האדם, ושמח שאמרו "משה מת ויהושע מכניס", ומדוע היה צורך להורידו מחכמתו בכדי שלא יפגע?? וגם למה הורדה מחכמה פחות פוגעת??

וביותר אפשר להקשות, שהרי על הפסוק "הן קרבו מידי למות קרא את יהושע והתייצבו באהל מועד ואצונו", שיש מפרשים שזה היה יום לפני פטירתו, ויש שיטות שזה היה 5 ימים קודם, ועל זה כתב הילקוט שמעוני תקמ"א שהלך משה לשמאלו של יהושע, נכנסו לאהל מועד ירד עמוד הענן והפסיק ביניהן, משנסתלק עמוד הענן אמר משה ליהושע

ובסיים תפילת שחרית נבהלתי מעוצמת הצימאון של משה רבינו לשמוע תיכף ומיד את דברי ה'. ראו נא והתבוננו, הנה משה רבינו הספיק לכתוב 13 ספרי תורה ביומו האחרון, וגם יש דעות שאת כל הפרשיות האחרונות הוא מסר ביומו האחרון, בקיצור יום עמוס מאוד מאוד בתורה ובמצוות, עד כדי כך שאת "השירה" שאמר בפרשת האזינו ביומו האחרון לדעת הרמב"ם זה עיקר חשוב מאוד בספר תורה, ולכן לא פלא שמשה רצה לחיות ולא למות, מלבד רצונו העז להיכנס לארץ ישראל, ובכל זאת הוא ויתר ברגע אחרון על הכל!!!

כי למשה רבינו כאב עד מוות כפשוטו שלא יקבל מיד את דברי ה', אלא עליו להמתין ליהושע שישמע ואחר כך אם ירצה ימסור לו את דברי ה', והצימאון לדבר ה' של משה היה עצום שאין דוגמא לו, ומחמת צימאון זה העדיף לוותר על חייו המלאים והעמוסים בתורה ובחיזוק קהל ה', ולמות!!! ומיד לשתות בצמא אדיר את דברי ה' תכף ומיד בגן עדן!!!

וטהר לבנו - וילך

ואם למשה רבינו מוסר התורה, שהתורה נקראת על שמו "תורת משה", והוא נביא הנביאים!!! יש צימאון אדיר כל כל התורה ולדברי ה', אז לנו שחסרים אנו כל כך הרבה תורה, בוודאי שעלינו לוותר על מנעמי החיים ולצמוא באמת לדברי ה' ולתורתו, ולהתפלל שכבר נגיע לימים הללו "הנה ימים באים נאום ה' ונתתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דברי השם", ואשרי מי שעוד לפני הימים הללו הוא מרגיש צימאון לדבר ה', הוא ממקרבי הגאולה הקרובה ובזכותו אנחנו מצליחים לחיות ולשרוד את הגלות הקשה שתסתיים במהרה אמן ואמן.

ולכן אם אכן רוצה אתה להרגיש צימאון לבורא עולם, עלינו למעט צימאון לגשמיות ולהנות העולם הזה, ולחשוך בתורה ובמצוות ולהתמיד בהם, כך ימשך לבנו לקדושה ונקבל צימאון לדבר ה', אבל לא נצפה לצימאון לדבר ה' כאשר אנחנו רויים מגשמיות, והרוצה להיטהר מסייעים בידו.

אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלקיך הוא ההולך עמך לא ירפך ולא יעזבך

ולא אכפת להם מאחרים, למרות שהם יודעים שהברחה שלהם גורמת לאחרים פחד ורפיון.

על כן דווקא מכך שהתורה מתחילה בלשון רבים ועוברת ללשון יחיד זה מלמד אותנו, שהתורה דורשת לא רק שלא תפחד בעצמך!! אלא הדרישה ממך ומאתנו לדאוג שכולם לא יפחדו.

ולכן אם נראה את אלו שמפחדים, עלינו להרגיש אחריות ולא רק לדאוג לעצמינו שאנחנו רגועים, אלא עלינו לגשת לכל אלו שמפחדים ולחזק אותם שלא יפחדו, וזה לא קל, כי פחד זה בטבע של בן אדם וצריך להשקיע הרבה מחשבה ומאמץ וסבלנות להרגיע ולתת תחושת ביטחון לפחדנים.

ואם אכן עם ישראל השקיע שכולם לא יפחדו כי דאגו לכולם, וזה מאחד את העם מאוד, הן מצד המחזקים והן מצד המתחזקים שמרגישים שאנחנו עם אכפתי ומלוכד ומאוחד גם בעת צרה.

וזה משמח מאוד את בורא עולם, שאנחנו מאוחדים ומלוכדים ועם אכפתיות לבוא לעזרת הזולת, שלא רק נדאג לחזק את עצמנו אלא גם נדאג לכלל ישראל שכולם יתחזקו ונעזור ליהודים שמחזקים שיהיה להם את הכוח ואת האפשרות להמשיך ולחזק את כולם, בכדי שלא יישאר יהודי אחד לא מחוזק.

ההולך עמך - המשך

שבורא עולם יחזק אותנו שלא נברח ממנו ושלא נתרחק ממנו.

וכפי שביארנו במאמר הקודם, שכשם שחיזקנו אחרים ודאגנו לחולשתם של אחרים, גם בורא עולם ידאג לחולשה שלנו ויחזק אותנו שלא יהיה לנו אף פעם שום רפיון, לא במלחמה וגם לא במלחמת היצר ובעבודת השם, כי הקב"ה לא יתן לנו להרפות את אחיזתנו בו, אלא נרגיש את אחיזתנו בו בשיא החוזק.

ולכן דווקא כאן לא כתוב העובר לפניך כפי שכתוב בתחילת העניין, אלא ההולך עמך ביחד אתך שתהיה דבוק בו חזק.

ואכן תחילה אנחנו בסיוע הקב"ה לא נרפה אחיזתנו בבורא עולם, ואז בורא עולם לא יעזוב אותנו, שנרגיש גם בכיכול גם את אחיזתנו בנו, שאנו דבוקים בה' והוא בנו.

ובעזרת השם חזק חזק ונתחזק בעצמנו, ונחזק אחרים עד כמה שידינו משגת, ונעזור לאחרים שיחזקו יהודים אחרים, וזה יעזור לנו עצמנו שלא ניפול מדרך הישר והטוב חלילה, אלא נמשיך בהתעלות בקדושה עילאית בלי שום רפיון, כי קיבלנו הבטחה מבורא עולם ש"לא ירפך", אז קדימה מעכשיו נקבל על עצמנו ונעשה הכל!!! לחזק ולהתחזק, ובכוח זה נצליח אמן ואמן.

ואתה תנחילנה אותם

יהושע סיפר הכתוב, שהיה מתכוון לדחות את כבוש הארץ כדי להאריך ימיו, לפי שנאמר "ואתה תנחילנה אותם".

החיד"א שואל מדוע התחיל הפסוק בלשון רבים וסיים בלשון יחיד??? **ותירץ**, שהתורה מלמדת אותנו כאן שאם עם ישראל יהיה באחדות גמורה ומושלמת אזי בורא עולם מבטיח לנו שבכוח האחדות ש"לא ירפך ולא יעזבך".

ונשאלת השאלה, מה העניין להזכיר את האחדות דווקא בעניין הפחד?? הרי תמיד כשיש אחדות גמורה מצליחים בכל עניין, שאפילו רשעים כשהם מאוחדים לדבר עבירה הם מצליחים, כמו שמצאנו במגדל בבל, וכמו דורו של אחאב שהיו עובדי עבודה זרה והיו מנצחים במלחמות כי לא היו מדברים לשון הרע.

אלא נראה שכאן יש מסר מיוחד שמדגים לנו מה זה אחדות אמתית ומושלמת.

שהרי במלחמה, או טרום מלחמה יש פחד!!! וגם אם יש חלק הבטוחים בניצחון בכל זאת חלק וודאי שמפחדים, ויש כאלו שאפילו בורחים עם משפחתם להציל את עצמם

הנה יש להקשות על הפסוק הנ"ל, שהרי כבר כתוב בפסוקים הקודמים "ה' אלקיך הוא עובר לפניך", אז כבר ידענו שהשם אתנו, מדוע שוב חוזרת על זה התורה??

וגם קשה שהרי כבר כתוב קודם "ונתנם ה' לפניכם", אז למה כתוב לאחר מכן "לא לפחד כי ה' עמך וכו'??? **ועוד** קשה למה כאן כתוב "הולך עמך" וקודם כתוב "עובר לפניך"??

וגם צריך ביאור, שאם בורא עולם "לא ירפך" ממילא טמון בזה "לא יעזבך", ואם כן לכאורה מיותר המילים "לא יעזבך"??

והתשובה, טמונה בכך שנשים לב לברכה, שהנה לא כתוב רק ש"לא יעזבך" אלא גם ש"לא ירפך", וייתכן שהכוונה

בספר יהושע י"א כתוב "ימים רבים עשה יהושע מלחמה", וכתב רש"י בשם מדרש תנחומא, שבגנותו של

וטהר לבנו - וילך

וייתכן שאת זה בדיוק רצה יהושע להרוויח כשהתעכב בכוונה בירושת הארץ, כי הוא רצה להאריך את ימיו שהיו אמורים להסתיים בסיומו לכבוש את הארץ ולחלקה, ועל ידי עיכובו בכיבוש הארץ תתעכב גם נבואת משה שהתנבא על עם ישראל שיחטאו וישחיתו אחרי מותו.

ואם כן נשאלת השאלה, מדוע יש כאן גנות ליהושע, הרי שבת הוא לו שדאג לשלימות קדושת עם ישראל, כי דאג שיותר שנים עם ישראל לא יחטאו???

ואולי יש לתרץ שיהושע בן נון היה חייב להזדרז בקיום המצווה המוטלת עליו בלי עיכוב גם כשכוונתו לשם שמים, כי עיכוב במצווה יש בזה קצת חילול השם לאלו שלא יודעים סודות וחשבונות עמוקים.

וגם יש להוסיף שעיכוב במצווה על ידי צדיק יכול להשתרש לדורות כדרך חיים שמותר להתעכב בקיום מצווה, משא"כ נבואת משה שהשחת תשחיתון, גם כשתתקיים היא תתקן על ידי הדור הבא החוזר בתשובה.

ללמדנו, עד כמה עמקו מחשבות גדולי ישראל, שכל כולם דאגה אמתית לכלל ישראל, ולא מה שנראה לנו בעיניים זה האמת, כי באמת אנחנו לא יודעים מה מסתתר מאחורי הדברים, ועל כן תמיד נשמע לרבותינו בתמימות, וגם אם היצר הרע ברשעותו מפתה אותנו לחשוב שהם חלילה טעו או שהוטעו על ידי בעלי מזימה ואנשי החצר וכדומה, לא נאמין לכך, אלא נאמין בתמימות באמונת חכמים וצדיקים, ובכוח אמונת חכמים נזכה שלא נשחית לא אנחנו ולא יוצאי חלצינו חלילה, אלא נגדל דורות ישרים מבורכים לתפארת עם ישראל אמן ואמן.

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו אתה תבוא את העם ואתה תנחילנה אותם – המשך

ולפי הדברים הקודמים הדברים מתורצים ונפלאים, שמאחר שמשה בסוף ימיו התנבא וידע שאחרי מותו עם ישראל ישחית דרכו, לכן רצה להאריך את תקופת הקדושה והצדקות של עם ישראל, לא רק עד פטירת יהושע, אלא שימשיכו בקדושה זמן רב יותר, שזה עד סיום פטירת כל הזקנים שבדור.

כי אם הזקנים יהיו שותפים להנהגת עם ישראל יחד עם יהושע, אז גם הם יהיו כחלק מההמשך של משה, כפי שיהושע היה כביכול חלק ממשה רבינו כאמור במאמר הקודם, וממילא עם ישראל מאוד ירוויח מזה.

אבל בורא עולם התעקש שיהושע לבדו יהיה ממשיך דרכו של משה. ואמנם הבורא עולם לא קיפח את רצונו של הצדיק משה רבינו, ורק לאחר פטירת כל הזקנים רק אז עם ישראל נפל מקדושתו, כך נעשה הכל בשלימות, א. מנהיגות יהושע בשלימות כי הנהיג לבד. ב. עם ישראל הרוויח עוד שנים לחיות בקדושה בלי נפילות.

ונלמד מזה עד כמה בורא עולם אוהב אותנו ואת הצדיקים שרצון יראיו יעשה, ויעזרנו בורא עולם להיות דבוקים במנהיג הדור, ממשיך דרכו של משה רבינו, ובגלותנו כל אחד ידבק ברבו בנאמנות, ובעזרת השם יתברך זה ישפיע עלינו שלא נשחית דרכנו אלא נשאר בקדושתנו בדרך התורה והיראה אנו ובנינו עד סוף כל הדורות, ונזכה להיכתב ולהיחתם בספרם של צדיקים גמורים, ונזכה לביאת גואל צדק שיבוא ויגאלנו מעמלינו ומשברון ליבנו, ונזכה לשוב לראות וללמוד תורה מהרבה הגדול שלנו "משה רבינו" אמן ואמן.

והסתרתני פני מהם והיה לאכל, ומצאהו רעות רבות וצרות, ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא

והוסיף שעדיין יש נס נגלה שבנסי ניסים אנחנו קיימים לנצח ושומרים את כל מצוות השם, וזה "הנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת".

אבל יתכן שטמון כאן יותר מזה, שבורא עולם מגלה לנו שכשיש הסתר פנים אין זה סותר את החובה הגלויה שלנו, שעלינו להתחזק באמונה, וגם שיהיה ברור לנו למרות הכל

ופלא עצום הוא על יהושע בן נון, הצדיק שהיה מסור בנאמנות מושלמת למשה, שירצה להאריך ימיו על חשבון קיום מצוה שהיא טובת עם ישראל???

ולכאורה כאן לא שייך לטעון שרצה להאריך את זמן קיום המצווה, כי המטרה שתהיה הארץ כבושה ולא תהליך הכיבוש, ואכן כאמור כתב רש"י שהפסוק מספר זאת בגנותו שהתעכב בכיבוש, כי המטרה שהארץ תיכבש ותחולק!!!

ונראה לתרץ על פי שאלה אחרת, שמשה רבינו התנבא בהמשך הפרשה "כי ידעתי אחרי מותי, כי השחת תשחיתון", ומקשה רש"י שהרי כל ימות יהושע לא השחיתו שנאמר "ויעבדו ישראל את ה' כל ימי יהושע"??

ומתרץ רש"י שמכאן שתלמידו של אדם חביב עליו כגופו, שכל זמן שיהושע חי היה נראה למשה כאילו הוא חי, וכפי שמבאר השפתי חכמים, שכשמשא אמר אחר מותי התכוון אחרי פטירת יהושע תלמידו שהיה חביב עליו כגופו.

ללמדנו, עד כמה עמקו מחשבות גדולי ישראל, שכל כולם דאגה אמתית לכלל ישראל, ולא מה שנראה לנו בעיניים זה האמת, כי באמת אנחנו לא יודעים מה מסתתר מאחורי הדברים, ועל כן תמיד נשמע לרבותינו בתמימות, וגם אם היצר הרע ברשעותו מפתה אותנו לחשוב שהם חלילה טעו או שהוטעו על ידי בעלי מזימה ואנשי החצר וכדומה, לא נאמין לכך, אלא נאמין בתמימות באמונת חכמים וצדיקים, ובכוח אמונת חכמים נזכה שלא נשחית לא אנחנו ולא יוצאי חלצינו חלילה, אלא נגדל דורות ישרים מבורכים לתפארת עם ישראל אמן ואמן.

כתב רש"י: כתוב בתורה "כי אתה תבוא את העם הזה", וקשה שהרי היה אמור להיכתב תביא ולא תבוא??

מתרץ רש"י, שמשה אמר ליהושע זקנים שבדור יהיו אתך הכל לפי דעתם ועצתם, אבל הקב"ה אמר ליהושע כי אתה תביא את בני ישראל, תביא על כרחם - הכל תלוי בך, קח מקל והכה על קדקדם, כי מנהיג אחד לדור ולא שני מנהיגים לדור.

ויש להקשות, שהרי משה בעצמו ביקש מבורא עולם במדבר כ"ז "איש על העדה, אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו ואשר יוציאם ואשר יביאם", דהיינו איש אחד שינהיג ויוביל, ולא צוות של אנשים שיחליטו ביחד??

וגם בהצעת משה רבינו לכאורה יש בזה פגיעה בכבודו של יהושע שהוא לא מספיק חזק בהנהגה ולכן הוא זקוק לצוות של זקנים שיחליטו יחד אתו???

ונלמד מזה עד כמה בורא עולם אוהב אותנו ואת הצדיקים שרצון יראיו יעשה, ויעזרנו בורא עולם להיות דבוקים במנהיג הדור, ממשיך דרכו של משה רבינו, ובגלותנו כל אחד ידבק ברבו בנאמנות, ובעזרת השם יתברך זה ישפיע עלינו שלא נשחית דרכנו אלא נשאר בקדושתנו בדרך התורה והיראה אנו ובנינו עד סוף כל הדורות, ונזכה להיכתב ולהיחתם בספרם של צדיקים גמורים, ונזכה לביאת גואל צדק שיבוא ויגאלנו מעמלינו ומשברון ליבנו, ונזכה לשוב לראות וללמוד תורה מהרבה הגדול שלנו "משה רבינו" אמן ואמן.

כתב החתם סופר, על הפסוק שבפרשה הקודמת "הנסתרות לה' אלוקינו, והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה" שגם בזמנים שיש הסתר פנים כביכול שלא רואים ניסים גלויים, בכל אופן באמת כל רגע ורגע יש ניסים ונפלאות, רק שהם נסתרים מעינינו, ואין בעל הנס מכיר בניסו, וזה "הנסתרות לה' אלוקינו".

וטהר לבנו - וילך

בבהירות למרות הקושי, ואז זה יכול לשמש זכות שייתכן ולא יצטרך להגיע לשלב השני של ההסתר הכפול.

אבל גם צדיק כזה לפעמים נתפס בעוון הדור, כי יש פעמים שיש הסתר פנים כפול מחמת עוונות הדור, **אמנם** גם אז עליו להתחזק ולהתפלל ולקוות לטוב, **ומצד** שני להתאמץ גם בלימוד התורה וקיום המצוות על אף הטשטוש והקושי הנורא והמחריד שמקוים לטוב, ואין.

למרות שלפעמים גם בריבוי התפילות והחיזוקים עדיין הוא לא רואה שיפור במצב, **ולפעמים** אפילו המצב מחמיר!! בכל זאת עליו להמשיך לקוות לטוב, ולהודות על הטוב שהיה בעבר.

ואכן על עצם התקווה ועל עצם האמונה בהשם יתברך גם במצב מחריד שכזה הוא יקבל שכר עצום, כי זה בעצם ניסיון קשה מאוד שניתן לו משמים ושחייבים לעמוד בו במסירות נפש ממש למרות הסתרת הפנים.

תשליך - המשך

- **שבתי בבית השם כל ימי חיי**, וגם הוסיף דוד התחזקות ב"לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו", שזה להתחזק בלימוד התורה בכל יום מחדש כמו ביקור ראשון בעולם התורה, ואכן בורא עולם **הסתירו בצל כנפיו**, ויצא מהסכנה בניסים, ועל זה הוא בשמחה **מודה ומקריב זבחי תודה** כי הבעיה נפתרה.

אבל ממשוך דוד המלך, והוא מתחנן "אל תסתור פניך ממני, אל תט באף עבדך עזרתי היית אל תטשני ואל תעזבני", שזה במצב שאין ישועה מה' והצרות ממשכות ונהיה גרוע יותר ויותר, שבמצב הזה גם כלפיו - הצדיק יש הסתר פנים כפול "הסתור אסתיר".

למרות זאת גם במצב נורא זה, עדיין דוד המלך אומר שעלינו להתחזק ולהתחדש בלימוד התורה, "הורני ה' דרכיך דרכך ונחני בארח מישור למען שוררי", ולמרות שאין ישועה ה' ממשיכים להתפלל ולקוות בכל זאת, "אל תתנני בנפש צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס".

ואם עדיין אין ישועת השם, למרות כל התפילות והחיזוקים, אזי דוד המלך משתמש בקלף שעוזר גם במצב של הסתר פנים הכי קשה ששייך!!!

"**לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים**", עליך להשתמש באמונה שהחיים בעולם הזה זה רק זמני כחלום יעוף, ועיקר החיים זה העולם הבא ושם הכל טוב ואין בו רוע, ותקווה זו נותנת כוח להמשיך גם בהסתרה כפולה ונוראה, כי זה עתיד טוב מובטח ונצחי!!!

ואכן בכל זאת, ולמרות הכל!! דוד המלך אומר: עדיין לא להתייאש גם מיסועה שתגיע אפילו בעולם הזה, אלא תמשיך באמונה וביטחון "קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל השם", וזכור שכל רגע של אמונה זה מצווה עצומה, כמו שציצית כל רגע זה מצווה, חזק ואמץ לבך וקוה אל ה'.

שעלינו ועל בנינו החובה בלי שום ספק לקיים את כל דברי התורה, ושעלינו החובה לפעול בכל כוחנו להיות חלק מהנס של ממשכי מסורת עם ישראל לנצח.

ולפי הקדמה זו, אפשר לבאר את הפסוקים שבפרשתנו, שישנם 2 מצבים, **א. "והסתרתני פני והיה לאכלי"**, שיתכן שזה רק נזקי ממון, או כדברי דוד המלך "בקרוב עלי **מרעים לאכל את בשרי**", שזו שנאה איומה ונוראה להשמיד את עם ישראל, אבל ייתכן שבינתיים הם מסתפקים בכך שהם גוזלים את כספם של היהודים.

ב. "הסתור אסתיר פני ומצאהו רעות רבות וצרות", דהיינו יש הסתר אחד ויש הסתר יותר חזק שהוא הסתרה כפולה "הסתור אסתיר", שיתכן שזה הריגות ורציחות של יהודים רבים כפי שראינו במהלך ההיסטוריה.

ומי שנמצא בשלב הראשון שזה הסתרה אחת, חייב להתחזק באמונה ובקיום המצוות וחינוך הילדים

ולכן את תפילת "תשליך" עושים ליד מים, בכדי לזכור את זכות אברהם אבינו, שכשהלך לשחוט את בנו יחידו האהוב יצחק, השטן חסם את דרכו בנהר עמוק, ואברהם לא התחמק מחמת הקושי אלא נכנס בתמימות לתוך המים עד שהגיעו המים עד נפש.

ואז במקום שאברהם אבינו יטען "אנוס פטור מהמצווה", הנה ניסיתי ממש אבל זה בלתי אפשרי וכך לחזור לביתו, אברהם אבינו ממש לא מוותר, אלא צועק לבורא עולם **הושיעני כי באו מים עד נפש**, ומתחנן לבורא עולם **תן לי להמשיך לקיים את מצוותך לשחוט את בני יחידי ולא להיפטר ממנה בטענת אנוס**, ולכך בזכותו אנא תשליך את כל עוונותינו למצולות ים שלא יזכרו יותר לפניך.

ואכן במזמור כ"ז "לדוד" שמוסיפים בחודש אלול עד סוף חגי תשרי, זה ממש מתאים גם למה שקוראים בפרשיות התורה בתקופה זו, כי בתקופה זו קוראים בתורה הרבה עניני קללות.

ובמזמור זה מתאר דוד המלך סכנות וצרות, ושנאה איומה "בקרוב עלי **מרעים לאכל את בשרי**, שהשונאים **רוצים לאכול את בשרי**", ומוסיף דוד המלך "אם תקום עלי **מלחמה**" ועל מצב כזה הוא מבקש "כי יצפנני בסכו ביום רעה יסתירני בסתר אהלו".

וחשוב לציין שגם אם לכלל הציבור יש הסתר כפול, זה עדיין לא מחייב שגם לצדיק יהיה, וכפי שהגמרא בחגיגה ה' אומרת שגם כשיש "הסתור אסתיר" בכל זאת אמר רבא ש"בחלום אדבר בו", ורב יוסף אומר ידו נטויה עלינו ש"בצל ידי כסיתיד", ואכן כשהתפילה מתקבלת, מוסיף דוד "ועתה ירום ראשי על אויבי ואזבחה זבחי תרועה, אשירה ואזמרה להשם".

והצדיק שנחלץ מצרה, זה בזכות שהתחזק בתקופה זו מאוד!! והחיזוק היה ש"אחת שאלתי מאת ה' אתה אבקש

וכפי שכתבתי קודם, עצם האמונה והביטחון והתפילות והתחנונים זה מצוה גדולה, ולא התוצאה קובעת!! אלא האמונה והתפילות, וזה הכוח שנתן ליהודים לעבור את השואה ולשרוד למרות הגיהינום עלי אדמות.

ועלינו לזכור, שלעולם לא נישבר מקיום חובתנו הברורה לעשות את רצון הבורא ולקיים תורתו ומצוותיו בכל מצב ותמיד, וגם בימים שזה יהיה קשה כמו לטפס על קירות, ובפרט שאכן כבר אמרו גדולי ישראל מהדורות הקודמים שלפני ביאת המשיח יהיה קשה להחזיק באמונה כמו לטפס על קירות ישרים וחלקים, וכשהדבר כבר היה צפוי זה קצת מקל עלינו, כי אנחנו מרגישים שזה כבר היה צפוי וידוע וברור שזה ניסיון ידוע ומוכן מראש.

וטהר לבנו - וילך

וכמובן חייבים תפילות ושיחות עם ידידי אמת להתחזק יחד ולהצליח לעבור את השעות והימים הקשים מנשוא, ושוב זו זכות גדולה להאמין בה' במיוחד בשעות הקשות מנשוא, וה' הטוב יעזור שלא נגיע לידי ניסיונות קשים, אלא לעבודו מתוך שלווה הנפש אמן ואמן.

ואמר ביום ההוא: הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא

שנדע שחלק מההסתר פנים העצום הוא "ואמר ביום ההוא: הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה".

ולכן, אדרבה עליך לנצל את המצב הרע והקשה הזה לטובה, שלפחות תחזור בתשובה ותקבל את הייסורים ככפרת עוונות.

וגם אם אין לך על מה לחזור בתשובה, בכל זאת נצל את הניסיון הקשה כאתגר אמונה הכי גדול שיש בחיך, כי אם כבר נגזר לסבול, לפחות תנצל זאת למקסימום הטוב שאפשר להוציא ממנו.

ככה בן אדם מסוגל גם לגשת למוות על קידוש השם אפילו מתוך שירה וריקודים, כמו שמסופר בספר "אלה שלא נכנעו – על צעירי ופרחי חסידי גור בתקופת השואה האיומה", שהם סבלו בגוף אבל זה היה מתוך התעלות והתפשטות החומר והתעלות הרוח הנצחית שמתחברת לנצחיות, ומחשבתם על החיים הטובים והאמתיים בעולם שכולו טוב גברה על צער הגוף, כרבי עקיבא ששמח בשעה שהרומאים סרקו את בשרו, כי רוחו גברה על הגוף.

ונסיים בסיפור על האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, שבשואה האיומה ניגש אליו יהודי מתבולל מתנשא, ושאל אותו בציניות: איפה העם הנבחר??? **ראה רבי!!! איך נראים בני העם הנבחר, מושפלים ומוכים, מזי רעב ונרצחים בכמויות בתאי גזים ובירי!!!? ענה לו הרבי הצדיק בנחישות של קדושת ישראל שרק התגברה בו בעת השואה, ובחריפות לשון, שעדיף להיות נרדף מאשר רודף!!!** ואותו מתבולל נדהם מהתשובה, והבין את העומק שבתשובה הנכונה הזאת!!

כי בתשובה המחיש לו הרב הצדיק, שגם בהסתר פנים עדיין אנחנו עם נבחר שהוא בצד של הטובים ולא של הרשעים וחיות האדם שבשפל המוסר כמו הנאצים!!!

כתבתי זאת, כי בכיתי על כאבה של משפחה יקרה לי מאוד!! שצער רודף צער שנים על גבי שנים, ועדיין לא ראו ישועת ה', וליבם כואב וספוג בדמעות, ושואלים אותי שוב ושוב עד מתי??? עד מתי??? למה נגזר עלינו לסבול??? למה???

ועניתי להם מתוך בכי שליבי בכה עמם כי ידעתי את כאבם ושותף אני לצערם המתמשך במשך שנים, ואמרתי להם: לבכות ולסבול מתוך מסכנות אתם תהיו צודקים אבל זה לא יעזור כלום!!! במקום זה לפחות תנצלו את הרע לטובה עד כמה שאפשר, שתאמינו שאתם סובלים עבור כלל ישראל, וזה תיקון לעוונות מגלגול זה וגם לגלגולים קודמים, ואתם מתנסים בניסיון אמונה קשה מנשוא, ותשמחו שאתם עומדים בו בכבוד ולא איבדתם תקווה עד היום, וזו מצווה עצומה שאין כמותה רק חזקו ואמצו אמן.

וחרה אפי בו ועזבתים והסתרתני פני מהם והיה לאכל ומצאהו רעות רבות וצרות

השם", וכי בפסוקים אלו לא מתואר קושי מחריד וגזירות מחרידות ואיומות???

ודאיתי כמה מפרשים עניין זה שכמו שעבד שרבו חבל בו יוצא בראשי אברים, כך גם עם ישראל כביכול היו אמורים לצאת לחירות מחובת עבודת ה', מאחר שניזוקו כביכול בראשי אברים - שזה היסורים והצרות והרעות!!

לכאורה, קודם היה צריך להיות כתוב "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" ורק אחרי זה שיהיה כתוב את התוצאה ואת ההמחשה "ואמר ביום ההוא, הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה", שזה מבטא את גודל ההסתרה שאנשים מרוב צרות לא יבינו איך ייתכן שיש אלוקים שיסכים למצב המחריד הזה.

ואולי בעצם התורה הקדושה מתארת מה שאנשים שאלו על השואה האיומה, ושאלתם הייתה איך קרה דבר מחריד שכזה לעם ישראל???

והתורה צפתה זאת, ועל זה ענתה התורה שאכן יהיו תקופות איומות של הסתר פנים עד כדי כך שאנשים ישאלו איפה הקב"ה?? ויטענו שלא ייתכן שהוא קיים ויסיכים לצרות כאלו!!!

ולכן התורה מודיעה, זכרו טוב "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" הסתרה כאילו שאינו קיים.

אבל עדיין קצת קשה משמעות הפסוקים שמשמע שרק ביום ההוא אדם יאמר שאין אלוקים, ולכאורה בפסוקים הקודמים כתוב מפורש "ופנה אל אלהים אחרים ועבדום ונאצוני והפר את בריתי", אז עוד קודם כבר עזבו את האמונה בבורא עולם, אז מה השתנה ביום ההוא???

אבל לפי האמור קודם אפשר, שהתורה הקדושה כותבת שההסתר פנים הגדול ביותר שיש הוא כשאדם מאבד את התקווה והאמונה, כי דווקא כשיש הסתרה כפולה ומכופלת אסור לו לאדם לאבד חלילה את התקווה ולהתייאש, ואסור לו לחשוב שזה יד המקרה והמזל הרע, כי כך הוא לא רק מתייסר, אלא גם מדוכא ומת מתוך צער ועגמת נפש כעלה נידף!!!

ואדוּבָה מחדשת לנו התורה, יהודי יקר גם אם אתה עד היום עזבת את דרך התורה והמצוות, דע יהודי סוד!!

הגמרא חגיגה ה' מספרת שכאשר ר' יוחנן היה מגיע לפסוק זה היה בוכה, שהיה אומר: **עבד שאדון שלו ממציא לו רעות רבות ורעות כלום תקנה יש לו.**

והמפרשים שואלים מה מיוחד דווקא בפסוק זה, הרי גם בפסוקים הקודמים יש תיאורים קשים וגם קללות קשות הכתובות בפרשת כי תבוא, כגון מה שכתוב "ומחה

וטהר לבנו - וילך

וגם איזה שחרור שייך להשתחרר מבורא עולם?? וכי להשתחרר מעול תורה זה טוב?? ולהתנתק מבורא עולם הרי אין רע מזה!!!

ואולי אדרבה ר' יוחנן **בכה**, כי **שמח** שיש באמת תקווה, ואולי לכן כתוב **"והיה"** - לשון שמחה, כי אם בורא עולם כשכועס עלינו חלילה הוא בעצמו מעניש אותנו בזעם ובחרון אף, אך אין לנו תקווה, **כי עבד שרבו מחפש בעצמו** לצער ולחכאיב לו בעצמו ממש, זה סימן של שגגה תהומית חסר תקווה.

אבל אצלנו הדברים הפוכים, בורא עולם כביכול לא מסוגל לצער אותנו בחרון אפו, וכדברי **בעלי התוספות** שזה מתוך חיבה, ולכן הוא נותן לאחרים לעשות זאת, אפילו יביא גוי אכזר מקצה העולם אבל לא הוא בעצמו,

וזה ממש כמו אבא רחום שלא מסוגל לראות את בנו מתייסר ולכן האב מסתתר כאילו לא רואה וכאילו לא יודע.

ודווקא בגלל זה, בשיא ההסתרה נבין שבורא עולם אוהב אותנו ונותן לנו תקווה לשוב אליו, ועל זה בכה ר' יוחנן, בהתלהבות והתרגשות של שמחה, שבורא עולם בשיא זעמו וכעסו עדיין מראה לנו אהבתו ונותן לנו תקווה, "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" אמן ואמן.

וילך משה ויאמר בן מאה ועשרים שנים אנכי היום

משתמש בכוחות שיש לי כל רגע שנשאר לי בחיי, ואת כל הכוחות שנשארו בי אני מנצל לטובה לצורך מצוה, לחזק את עם ישראל!!!

וללמד את בני ישראל בינה ודרך חיים, לנצל כל רגע וכל כוח שיש בחיינו, ולא להיכנס למרה שחורה ולשברון לב ממכה שחטפנו בחיים, כי אין לנו מכה גדולה יותר מלקיחת שערי החכמה ממש רבינו, ובכל זאת משה במקום להיות במרה שחורה ולבכות, הוא השתמש בכוחות האחרים שיש לו וניצלם יותר מאשר ניצלם בחייו, ולכן הוא בעצמו וברגליו הלך לעם ולא להיפך.

ויאמר ה' אל משה הנך שוכב וקם העם הזה וזנה

לרב כגופו וכדברי רש"י, אם כן זה עצמו הייתה נבואה חדה שעם ישראל לא יחטא משך כל השנים הללו.

ומכל מקום יתכן שטען ואמר להם: שימו לב שרצף השאלות שלכם מרומזות בדיוק בפסוק אחד, וזה מוכיח שהקב"ה צופה נסתרות, וממילא תאמינו לי שהפסוק עונה לכם על 2 השאלות ואכן **"וקם"** בא ללמד שמה רבינו יקום לתחיה, וגם מלמד שעם ישראל יחטא אחרי פטירת משה.

אבל אם כך יש פלא עצום איך מתחבר בפסוק אחד ובמילה אחת, הבשורה של תחיית המתים יחד על קלקולו בחטא של עם ישראל??

ויתכן, שיש כאן בשורה עצומה, שלמה משה קם לתחיה זה בכדי לחזק בתשובה את עם ישראל אחרי שחטאו, וכידוע דברי האור החיים הקדוש שמה הוא הגואל הראשון והאחרון, ולכן בשורה טובה יש כאן, שבסופו של דבר עם ישראל ישוב בתשובה שלימה ותהיה גאולה לבני ישראל בקרוב אמן ואמן.

ועל זה בכה ר' יוחנן כי בורא עולם לא מכה אותנו בעצמו, אלא נותן לגוים להכות אותנו, **וגם** כשבורא עולם בעצמו מעניש אותנו אנחנו לא מייחסים זאת לבורא עולם שאז הוא אמור לשחרר אותנו, אלא אנחנו מייחסים זאת ליד המקרה והמזל הרע.

ולכן זה דומה לעבד שנפצע בראשי אברים ולא מאשים את אדונו אלא את יד הטבע או את האחרים שאז אינו משתחרר, ועל זה בכה רבי יוחנן.

אבל הסבר נפלא זה קצת קשה, שהרי אנו עבדים עבריים שאינם יוצאים בשן ורגל וראשי אברים כעבדים כנעניים??

ואולי יש לנו דמיון לעבד כנעני לעניין זה, כי אנחנו לא משתחררים מהשעבוד שלנו לבורא עולם בשש או ביובל אלא אנחנו משועבדים לבורא עולם בקניין נצח כעבדים כנעניים מדורי דורות.

וגם אם נניח שאין זכות להשתחרר, מדוע להחשיב זאת כאדם שאין לו תקנה?? וכי אכזבה זו היא סוף העולם?? יותר מ"והיית משוגע ממראה עיניך"??

ודווקא בגלל זה, בשיא ההסתרה נבין שבורא עולם אוהב אותנו ונותן לנו תקווה לשוב אליו, ועל זה בכה ר' יוחנן, בהתלהבות והתרגשות של שמחה, שבורא עולם בשיא זעמו וכעסו עדיין מראה לנו אהבתו ונותן לנו תקווה, "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" אמן ואמן.

לפי כמה שיטות במפרשים וכפי שכתב רש"י גם פרשת נצבים נאמרה על ידי משה רבינו ביומו האחרון, ונשאלת השאלה אם כן מדוע משה רבינו המתין מלומר לעם ישראל את גילו ואת יום פטירתו, ודווקא בפרשה זו ראה משה רבינו לנכון לציין ולגלות להם שזה יום פטירתו??

ונראה שזה קשור ל"וילך משה" שאנשים היו מופתעים מה יום מיומיים, מדוע משה רבינו טורח והולך אלינו - לעם, ולא אנחנו - העם בא אליו?? ולכן משה רבינו אמר להם, מורי ורבותי זה יומי האחרון, אין לי כבר את שערי החכמה אבל כוחי במותני ככתוב לא נס ליחו, ולכן אני

הגמרא סנהדרין צ' מספרת ששאלו רומיים את רבי יהושע בן חנניה: מניין שהקב"ה מחיה מתים?? ומניין שהקב"ה צופה עתידות??

ענה להם שניהם מפסוק זה, כי המילה **קם** משמשת גם על פטירת משה שיקום לתחיה, וגם שהעם יקום ויחטא.

טענו לו הרומאים, שמא וקם שייך רק לסוף הפסוק ולא לתחילתו?? **ענה** להם רבי יהושע גם לפי דבריכם עדיין יש תשובה לשאלה השנייה ששאלתם, מהיכן שהקב"ה צופה עתידות!!!!

ונשאלת השאלה, וכי איזה הוכחה יש מפסוק זה על כך שהקב"ה צופה עתידות, הרי זה הגיוני שבמשך הדורות כשמתרחקים מיציאת מצרים וממתן תורה ובלי הנהגת משה רבינו, מטבע הדברים צפויה נפילה עצומה בעם ישראל כפי שנפלו בעת שטעו שנפטר וחסאו בעגל??

ואם ענה להם שקלקול העם היה רק לאחר פטירת משה ויהושע והזקנים הכלולים כביכול במשה, כי תלמיד חביב

וטהר לבנו - וילך

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה

בואם לרחב כבר פשטו שוטרים על ביתה של רחב, וממש במסירות נפש היא הצילה אותם.

ובדוך כלל מנהיג חדש מעדיף לשלוח אנשים פחותים בהרבה מדרגתו לביצוע פעולות מסוכנות כאלו בפקודה ובחיוב, מאשר לחייב אנשים חשובים מאוד בדרגתם העלולים להתנגד ולבצע מהלכים מזיקים כנגד מנהיגותו.

ובכל זאת יהושע בלי חשש ופחד שלח דווקא את החשובים ביותר בלי לתת להם חשבון, אלא כביכול הכה על קדקדם ופקד עליהם: לכו!! והם אכן הלכו בלי שום פתחון פה והתנגדות, בכך הוכיח יהושע את מנהיגותו החזקה והבלעדית בלי חשש מחבריו הקרובים ביותר!!!

וללמדנו, שיהושע הזדרז לקיים את ציווי הבורא יתברך להנהיג את העם בעוצמה, ולכן זכה שהמרגלים תיכף ומיד הצליחו להגיע לכתובת הנכונה שנתנה להם את כל האינפורמציה הנדרשת לכיבוש ארץ ישראל, כפי שתיארה להם רחב.

כתב רש"י: אמר ליהושע, זקנים שבדור יהיו עמך, הכל לפי דעתך ועצתך. אבל הקב"ה אמר ליהושע, כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם, תביא על כרחם, הכל תלוי בך - טול מקל והך על קדקדן, כי דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור.

וקצת נפלאתי היכן יהושע אכן נהג בקשיחות והכה במקל על ראשי הזקנים כביכול?! הרי כל ימי יהושע עברו בשלווה ובשקט לכאורה???

ונראה לי לענות, שזה היה מיד עם כניסתו לתפקיד ששלח 2 מרגלים לרגל את ארץ ישראל, ואת מי שלח למסע המרגלים הראשון, דווקא את ידידו "כלב בן יפונה", היחיד ששרד חוץ מיהושע מכל הדור שהיו מעל גיל 20 בצאתם ממצרים, וגם את פנחס המפורסם שהסיר את המגפה מעם ישראל בקנאו את קנאת ה'.

והנה לא מצאנו שהתייעץ אתם, וגם לא שאל להסכמתם לתפקיד המסוכן וכפי שמוכח בפרק ב' ביהושע, כי מיד עם

ואנכי הסתר אסתיר פני

ואולי זה רמז לעם ישראל כשיהיו בשיא ההסתר פנים, שלא להתיימש ולא להשבר, ונלמד ממגילת אסתר שלמרות ההסתר פנים שהיה באותה תקופה שאפילו לא מוזכר פעם אחת שם ה' במגילה מרוב הסתר הפנים שהיה אז, וזאת למרות הנס הגדול, וגם לאחר הנס הגדול!!! עדיין היה הסתר פנים חזק מאוד, שהרי גם לאחר המהפך הטוב שמרדכי הפך למשנה למלך והתבטלה הגזירה הרעה, בכל זאת עדיין לא מוזכר שם ה' במגילה, כי עדיין נשאר הסתר פנים.

הגמרא חולין קל"ט מביאה: שאלו פפונאי לרב חתנה, רמז לאסתר מן התורה מניין?? אמר להם: "ואנכי הסתר אסתיר פני".

ופלא שרמז לצדיקה יהיה דווקא מפסוק שמראה על צער גדול לישראל, ונכון שמסבירים שכל סיפור המגילה ונס ההצלה היה נסתר, ולכן מתאים נס המגילה לפסוק **ואנכי הסתר אסתיר**, בכל זאת היות ומגילת אסתר מסתיים בנס טוב, למה א"כ זה הפסוק שרמז לנו על אסתר??

וזה בא הקב"ה ללמד אותנו מתוך ההסתר פנים הגדול עדיין יש תקווה, כי גם במצב של הסתר פנים איום ונורא עדיין הקב"ה בונה לנו ניסים ונפלאות, וגם מתוך כל כאב וצרה תבוא גאולה לכל יהודי ולכל עם ישראל בקרוב ממש, ובעזרת ה' תהיה גאולה לא מתוך הכאב והצער אלא מתוך עמל התורה ועלייה רוחנית אמון ואמן.

*כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון

שלא יכנס לארץ ישראל, ולפי זה מובן מה שכתוב בברכות משה על שבת גד "ברוך מרחיב גז, כי שם חלקת מחוקק ספון" וכפי שכתב רש"י שידעו ששם יקבר משה רבינו ולכן רצו את חלקת הארץ בחו"ל, ומשמע בראשונים ע"י ברבי יוסף בכור שור שגם ראובן חפץ בקרבה למשה רבינו רק גד דברו ראשונים.

ולמרות שאלדד ומידד שהתנבאו במחנה בתחילת 40 שנה, ואמרו "משה מת ויהושע מכניס", בכל זאת הרי משה התפלל מאות תפילות כמניין "ואתחנן" ולמרות שלא התקבלה תפילתו להיכנס לארץ ישראל, בכל זאת אולי סברו שתפילה עושה מחצה ולפחות הקב"ה יסכים שמשה יישאר בחיים בחו"ל בלי להיכנס לארץ ישראל.

אבל אם כן כאשר התברר שמשה בכל מת עוד לפני כניסת עם ישראל לארץ ישראל אולי אם כן זה מקח טעות על עסקת בני גד ובני ראובן?? למרות שהם לא אמרו זאת במפורש אבל רמזו זאת וכפי שכתב המשך חכמה שאמרו "אל תעבירונו את הירדן" והרי אם אכן רצו להילחם על ארץ ישראל כחלוצים מדוע אמרו תחילה "אל תעבירונו את הירדן" הלא זה נשמע כאילו שבתחילה לא רצו להילחם בארץ ישראל?? וגם קשה שהרי ידעו שמשה עצמו לא יעביר אותם את הירדן כי נגזר עליו למות במדבר?? והיה עליהם

הנצי"ב מסביר שמשה רבינו ידע שאחרי מותו עם ישראל יחטאו, ומאייפה למד זאת?? **התשובה** היא כי ראה שמלבד שהקב"ה גזר עליו לא להיכנס לארץ ישראל בגלל עוון מי מריבה, הקב"ה גם לא הסכים להשאירו לחיות בחו"ל יחד עם בני גד ובני ראובן, מזה הבין משה שאילו היה הוא משה נשאר חי עם ישראל לא היו חוטאים.

כפי שכתוב במדרש שאילו משה היה בונה את בית המקדש אזי בית מקדש זה לא היה חרב לעולם מכוח עוצמתו של משה רבינו, כך גם עם ישראל - עם שמשה רבינו בנה במשך 40 שנה לא היה חרב לעולם, ובחתיים **סופר בתורת משה בהגהות** בשם רבו הביא את מה שכתב הפרשת **דרכים** בשם המדרש שאפילו אם משה רבינו היה נכנס לארץ ישראל אפילו בלי שהוא יבנה את בית המקדש עם ישראל לא היה חוטא בעבודה זרה וממילא בית המקדש לא היה נחרב, ולכן המיתנו הקב"ה כי רצה שיהיה בחירה לעם ישראל, ולכן ידע משה שעצם פטירתו מוכיח שעם ישראל יחטאו בעתיד.

ולפי זה יתכן ששבת ראובן וגד וחצי שבת המנשה שרצו נחלה בחו"ל, אולי הסיבה העיקרית הפנימית שלהם הייתה כי רצו לגור יחד עם משה רבינו שישפיע עליהם תורה ויראת שמים, שהרי כבר ידעו שמשה רבינו נענש

וטהר לבנו - וילך

אבל לאחר הגלות הגדולה כשתבוא הגאולה השלימה בקרוב בימינו אמן אזי מתי מדבר יקומו ויגיעו לארץ ישראל אל המנוחה החדשה והקבועה בראשם משה רבינו, כי כבר קיבלו את עונשם שלא זכו לבניין בית המקדש הראשון והשני, וכך מתבאר כוונת המדרש במדבר רבה יט' ו'.

וזה מה שטען משה רבינו לעם ישראל שבגלל חטא המרגלים שנגזרה הגזירה שדור המדבר ימותו במדבר ולא יבואו אל ארץ ישראל, לכן נאלץ משה למות ולא להיכנס לארץ ישראל בפעם הזאת.

וייתכן לפי זה שכל תפילות "ואתחנן" היה שיוכל משה להיכנס לארץ ישראל בלי חלילה להזיק למתי מדבר, וייתכן שמשה ביקש יתבטל ממתי המדבר הגזירה שלא יכנסו לארץ ישראל, בכך שכבר מתו במדבר, ואם יקומו יהיו כבריה חדשה שעליהם לא הייתה הגזירה, או שהתפלל להיכנס לרגע לארץ ישראל ומיד אחרי זה ימות, אבל בורא עולם לא הסכים, כי דווקא מה שמשה רבינו נפטר בחו"ל ונקבר בחו"ל דווקא בגלל זה הוא כביכול מחובר יותר למתי מדבר וכך בכוחו להקימם ולגאולם שנית בביאת גואל, ואולי זה הכוונה שמשה הוא הגואל הראשון ואחרון לגבי דור המדבר ואילו משיח בן דוד לכלל עם ישראל ויל"ע.

ועל זה כתוב בנביא ירמיהו ב' ב' "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך – לכתך אחריך במדבר בארץ לא זרועה" ומה הזכרון?? יתכן שזה הזכרון: שהקב"ה עשה הכל עד כדי כך שאפילו בגללם מת משה רבינו ולא נכנס אפילו לרגע קטן לארץ ישראל ונחרבו 2 בתי מקדש, וכל זה בכדי שמתי מדבר עם היוצאים ממצרים שיזכו לקום לתחייה ולזכות לחיי נצח בביאת גואל, וכל זה בזכות חסד נעוריך ואהבת כלולתיך שהסכימו לצאת ממצרים ולא כמו רוב עם ישראל שפחדו לסמוך על ניסי בורא עולם כי חששו שמא לא יהיו ראויים וצדיקים ולכן רוב עם ישראל מתו במכת חושך.

וייתכן שלמרות שנגזר על משה עוד בתחילת 40 שנה שהיו במדבר שימותו במדבר ושלא יכנס לארץ ישראל, בכל זאת חטא מי מריבה גרם שעם ישראל לא ירגישו אשמה ובושה שבגללם נפטר משה רבינו, אלא גזירה היא על משה בגין חטא מי מריבה, כי איך יכנסו עם ישראל בשמחה לארץ ישראל כשעל צווארם בושה שבגנים נפטר משה רבינו.

על כל פנים, אכן דווקא במיתת משה רבינו הצליח להציל את דור דעה – דור המדבר, ואילו בחייו לא הצליח, ואכן במציאות פטירת צדיקים גורמת חולשה רוחנית, שהרי שפטירת משה נשכחו אלפי הלכות, וגם כתוב במפורש שקללת פטירת צדיקים גורמת לשכחת התורה, **אלא** שמעלת הצדיק במותו בהיותו קרוב לבורא עולם בעולם האמת גדולה יותר במהות קדושתו ומעלתו מתעצמת בעולמות העליונים, ועדיין יש לעיין בכל עניין זה.

אחרי מותי השחת תשחיתון

הגיעו בזכותם, לכן הם נכנסו לארץ ישראל במצב של טבע ובחירה חופשית ולא כאנשים רוחניים.

ולמרות שעדיין אכלו מן כמה ימים עד שאכלו מתבואת הארץ – בכל זאת כבר לא היה את קבלת המן בזכות רק שארית המן, ויתכן שזה גרם שכל תקופת יהושע היו צדיקים בשלימות, ולכן עם ישראל חטאו והשחיתו כי לעיתים בחרו ברע במקום הטוב רח"ל.

אומנם נדע שלמרות שהיו במדבר אנשים רוחניים עם מנהיג כמשה בכל זאת חטאו, ללמדנו שהיצר תמיד מסוכן ותוקף גם כשבקושי יש בחירה, לכן ניזהר ממנו מאוד.

לומר נא אל נעבור את הירדן או אל יעבירו את הירדן?? אלא הם התכוונו שרצונם להישאר לחיות עם משה רבינו שלא עבר את הירדן, וזה סיבת רצונם לקבל נחלה בחו"ל, **וכפי** שכתוב בשם משמואל שהם לא רצו להגיד במפורש למשה שרצונם להישאר עם משה כי משה נענש לא להיכנס לארץ ישראל, שהרי זה חוסר דרך ארץ להזכיר עונשו של משה, אבל בפנימיות דבריהם גילו כוונתם זו.

ואם נכונים דברינו שהם חפצו להיות עם משה רבינו בחייו ולא רק ליד קבורת משה רבינו, ואכן קצת רמז יש לזה מכך שאמרו "אל תעבירו את הירדן" משמע שהוא חי ויחיה רק לא יעביר אותם כמו שהוא לא עובר משאין כן שאר בני ישראל שכן יעברו את הירדן, ואם כן הדברים אולי יש כאן גדר של מקח טעות שהרי משה רבינו מת ולא נשאר עמם??

אבל יש בכלל מאתיים מנה שהרי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, כי אכן משה רבינו כפי שכתוב במדרש שהביא תוספות סוטה יד' כל שנה ושנה בזמן שמתעורר היצר הרע של בעל פעור כשרואה את קברו של משה רבינו מיד שוקע, ואם כן אין כאן צד של מקח טעות כלל, שהרי גם אם היו נכנסים לארץ ישראל הם היו חוטאים כמו שאר עם ישראל שהרי משה רבינו נפטר עוד קודם כניסת עם ישראל לארץ ישראל, והם רק הרוויחו מכך שגרו בחוף לארץ שהרי הם גרו ליד קבורת משה רבינו, והם כיבדו את משה שלא יהיה קבור בין עובדי אלילים, ובוודאי זכותו תגן בעדם, וכשם שקברו משקיע את יצר הרע של בעל פעור כך יחזק את בני גד וראובן, בפרט שיש להם זכות שהם כביכול משמשים את משה רבינו וזכות זו תחזקם ביראת שמים.

ואכן תפילה עושה מחצה גרמה שמשה רבינו זכה לראות את כל הארץ ואת כל הדורות עד ביאת המשיח, אבל לא הועיל תפילתו כלפי זה שיישאר לחיות בחו"ל ולא למות.

אבל בכל זאת קשה מאוד, שהנה מצאנו מפורש למרות הכלל שגדולים צדיקים במותם יותר מבחייהם, וכאן משה רבינו במפורש אומר לעם ישראל שבחייו הם לא יחטאו ואילו אחרי מותו עם ישראל ישחיתון, הרי שהשפעתו על ישראל לאחר מותו כביכול יורדת?? **והנה** בטעם פטירת משה בחו"ל, זה מפורש בתורה בתחילת דברים שבגלל חטא המרגלים אמר משה מפורש לעם ישראל "גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבוא שם", והרי זה היה עוד קודם חטא מי מריבה עוד קודם שנגזר על משה לא להכניס את עם ישראל לארץ ישראל, ואכן לכאורה הדברים לא מובנים??

אלא נראה כפי שכתב החתם סופר בשם המדרש ויקרא רבה לבי' ב' שמשו רבינו מת בחו"ל בכדי שהשפעתו על עם ישראל תקטן, וכך עם ישראל יחטאו ובגלל חטאם הקב"ה יחריב את בית המקדש ויגלה אותם מארץ ישראל, וכך יתקיים הגזירה על מתי מדבר שה' נשבע שלא יבואו אל מנוחתי – אל ארץ ישראל ולבניין בית המקדש הא' והב'.

הנה מצאנו שבורא עולם לא רצה להכניס את עם ישראל תכף ומיד לארץ ישראל, כי לא חפץ שיהיה עובדי אדמה, אלא רצה הקב"ה שיהיו 40 שנה במדבר ויהיו אנשים רוחניים שיאכלו מן כמלאכי השרת וישתו מים קדושים מבארה של מרים, ושיראו השגחה תמידית עליהם בחוש על ידי ענני הכבוד.

ולכן במדבר כמעט לא הייתה להם בחירה לחטוא, אומנם כשנכנסו לארץ ישראל בלי משה רבינו ואהרן הכהן ומרים הנביאה שכל המתנות שהזכרנו – מן באר וענני הכבוד

וטהר לבנו - וילך

*וילך משה וידבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל

אלא נראה שמשם רבינו לא היה צריך הפעם להקהיל את העם, אלא יתכן לחדש כאן מהלך חדש ומיוחד בעזרת ה' שיתרץ את כל השאלות והתמיהות, שכידוע משה רבינו לא בירך את שבת שמעון כדרך שברך את כל השבטים, וכפי שכתב רש"י בפרשת וזאת הברכה, כי כעס עליהם על חטא שעשו 24 אלף משבטם בשיטים עם בנות מואב, אבל זה עלול לבייש אותם לעיני כל ישראל, כי כולם יראו שהם לא קיבלו ברכה כמו כל השבטים.

ולכן יתכן שטוען האבן עזרא שמשם רבינו העדיף ללכת אל כל שבת ושבת בנפרד ולהיפרד מהם ולברכם באופן אישי, כי כך כשיפרד משבט שמעון למרות שלא יברך אותם בכל זאת זה לא יעליב אותם לפני כל השבטים.

אומנם יתכן שעם ישראל בראותם את משה רבינו בא ביומו האחרון לתת להם כבוד באופן אישי, יתכן שכל שבת שמשם סיים עמם ליוו את משה ולא נפרדו ממנו, כי מי יפרד מרבו המובהק ביומו אחרון בפרד בזמן שהרב מרעיף עליו אהבה וכבוד, וכך יצא שכאשר משה הגיע להיפרד מהשבט האחרון היו נוכחים כל בני ישראל, ואכן לא היה צורך להקהיל אותם כאשר קרא ליהושע להכתירו לעיני כל ישראל.

וייתכן שמשם רבינו התחיל בשבת שמעון, כך הם היו לבדם ושום שבת לא ראה בבזיונם שלא נתברכו, וגם הם לא נפגעו כל כך, כי בשעת מעשה לא ידעו שלשבטים האחרים יהיה פרידה עם ברכה, ולפי זה בעת סיום הפרידה מכל השבטים כאשר כל עם ישראל היו עמו כנתבאר אז משה ברך את כלל ישראל בפסוקים שבסוף פרשת וזאת הברכה "ברזל ונחשת מנעלך – ואין כקל ישורון".

אז בדרך אחרת נראה, שמשם רבינו ניגש לשבת שמעון אחרון, ואצלם הוא בירך את כלל ישראל בברכות של כלל ישראל "ברזל וגו'", ולמרות ששבת שמעון לא קיבלו ברכות פרטיות כשאר השבטים, בכל זאת דווקא כשבא לשבטם בירך את כלל ישראל, וזה צמצם את בזיונם כי בכל זאת הייתה ברכה בעת פרידת משה מהם.

ללמדנו, שחייב אדם להקפיד מאוד מאוד בכבוד חברו ותלמידיו, וגם כשצריך להעניש או לבייש חובה עלינו לנסות בכל דרך לצמצם למינימום את הבושה ואי הנעימות שיגרם לזולת, עד כדי כך שאדם שנגזר עליו 39 מלקות בבית דין שזה כאבי תופת, עד כדי כך שחייבים רופא שיבדוק את הנלקה קודם לכמה מלקות הוא מסוגל לחטוף בלי למוות מהמלקות, בכל זאת אם החוטא לפני המלקות מפחד המלקות יצא ממנו צרכים והתבייש מזה, נפטר ממלקות שנאמר בפרשת מלקות "ונקלה אחיך" כיוון שנקלה והתבייש נפטר מהמלקות,

וכמו שהגדיר זאת באופן נפלא ביותר הרה"ג רב אליהו פרידלנדר שליט"א מנהל רוחני של ת"ת תורת אמת ב"ב ש"הכבוד הוא חמצן החיים!!! וגם טען שכאשר עלינו לגעור בתלמיד עלינו לדבר עמו בפרטי לא לעיני כל הכיתה כי ככה גם משיגים הרבה יותר תוצאות מבורכות, ואכן יש חשיבות עצומה בתורה לכבוד הזולת ולהיפך התורה מקפידה ביותר על בושותו של אדם אפילו גנב שהרי התורה מתחשבת בבושותו בתשלומי ארבעה וחמישה וכידוע.

ועל כן נתחזק ביותר בכבוד הזולת וגם כשזה קשה מאוד מאוד כי הלה גרם לך צער וכאב ובכי במשך חודשיים שלמים, בכל זאת שמור על כבודו וזהו כבודך האמיתי ורק תרוויח מזה לטווח הארוך בוודאות, וגם תרגיש הרבה יותר טוב מהתקדמותך בעבודת המידות, וזכור סוף הכבוד לבוא, בסופו של דבר אותו אחד שזלזל בך בסופו של דבר יעריך אותך הרבה יותר מאחרים, כי גילה בך תעצומות נפש וגדלות רוחנית.

אלוהי נכר הארץ

מקומות הקשורים לנצרות נמצאים בארץ ישראל כשקף בארצנו הקדושה, ובכל זאת כל הנוצרים מתייחסים לארץ זו כארץ נוכריה, כי למרות 2000 שנות גלות עם ישראל מארץ ישראל, בכל זאת לא באו רוב הנוצרים מהעולם להתגורר בארץ, כי אכן גם להם באמת הארץ מנוכרת להם, אבל עם ישראל רובו משתוקק לגור בארץ ישראל.

כתב האבן עזרא "וילך" - הלך אל כל שבת ושבת להודיע שהוא מת שלא יפחדו, וחזק לבם בדברי יהושע על כן כתוב אחריו "ואתה תנחילנה אותם", ולפי דעתי אז ברך השבטים, למרות שברכותיהם מאוחרות בפרשת וזאת הברכה:

וחלקו עליו הראשונים, ולדעתם משה רבינו ברך את בני ישראל ברגעיו האחרונים בעת עלייתו להר נבו, וצריך להבין מדוע שינה האבן עזרא מפשטות הפרשיות וטענת הראשונים שנחלקו עליו??

עוד יש לברר איפה משה רבינו סיים את הברכות שאמר באופן כללי לכלל השבטים שמתחיל בפסוק "ברזל ונחשת מנעלך" או מ"אין כקל ישורון"??

והנה כתוב בתחילת פרשתנו פסוק ה' "ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ", וזה היה במחנה ישראל כפי שכתב האבן עזרא בהמשך בפסוק יד' על הכתוב "וילך משה ויהושע ויתיצבו באהל מועד" – שממחנה ישראל הלך משה למחנה לוי לקבל את הנבואה במשכן כציווי ה',

ואם כן יש לדון האם משה קרא ליהושע בכדי לדבר עמו לעיני העם על תפקידו, האם היה זה עם כל שבת בנפרד שלאחר שנפרד וברך את השבת הציג את ממשכו יהושע לפני אותו שבת בנפרד, וכפי שבתחילת הפרשה כתוב "וילך משה אל כל ישראל", ובכל זאת הוא הלך לכל שבת בנפרד רק בסיכום יצא שהוא דיבר אל כל ישראל.

אז שנפרש שלאחר שמשם רבינו ניגש לכל שבת בנפרד רק אז אסף את כולם וקרא ליהושע והציגו בפניהם כממשיך דרכו??

ונראה שמשם רבינו קרא ליהושע בנוכחות כל עם ישראל ביחד בבת אחת, כי כאן כתוב "לעיני כל ישראל" ובפשטות הכוונה כאשר כולם ראו ביחד את מינוי יהושע כמנהיג תחת משה רבינו, אלא שאם כן עדיין יש לתמוה למה לא כתוב שמשם הקהיל את עם ישראל לפני שקרא ליהושע??